

Пожидаєва Марія Анатоліївна, доцент кафедри фінансового права навчально-наукового інституту «Юридичний інститут ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», кандидат юридичних наук, доцент,

Кравцов Сергій Олександрович, студент 3-го курсу навчально-наукового інституту «Інститут інформаційних технологій в економіці ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ВИКОРИСТАННЯ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

На сьогодні Україна демонструє активне зростання і розвиток індустрії високих інноваційних технологій у сфері здійснення електронних платежів. Так, сучасні онлайн-технології призводять до появи нових видів фінансових послуг і сервісів, що пропонуються банківськими та небанківськими платіжними системами. Як відомо, за допомогою ІТ-технологій у фінансовому секторі його суб'єкти (наприклад, банки, кредитні спілки, страхові компанії, інвестиційні фонди та інші фінансові установи) вирішують цілий ряд завдань своєї діяльності при наданні певного виду фінансових послуг, зокрема:

- підтримка існуючих процесів (бізнес-проектів) надання фінансових послуг, метою яких є збільшення продуктивності та підвищення стійкості інформаційних систем, систем операційного рівня, що дозволяє посилити доступність діючих програмних додатків;

- розвиток діяльності у сфері надання фінансових послуг шляхом упровадження новітніх інформаційних технологій, нових програмних продуктів і додатків.

При цьому слід враховувати, що активне впровадження новітніх платіжних інструментів, формування нових механізмів функціонування платіжної інфраструктури спрямовані, у першу чергу, на підвищення безпеки та ефективності переказу коштів, а отже, і стійке, безперервне, надійне функціонування ринків фінансових послуг. Все це, у свою чергу, має забезпечувати стабільність фінансової системи та захист прав споживачів фінансових послуг.

Для успішного подальшого розвитку цифрових технологій у платіжній сфері України, а також сприяння інтеграції електронних платіжних систем нашої держави до європейського та глобального платіжних просторів будуть залишатись необхідними – державні підтримка та стимули. Іншими словами, участь держави у формі регулювання застосування ІТ-технологій у сфері здійснення електронних розрахунків і транзакцій має бути адекватною та враховувати процеси трансформації фінансової системи під впливом цифрового банкінгу, технологій безконтактних і мобільних платежів, а також інфраструктури блокчейну.

Одним з основних результатів проведення єдиної та ефективної державної політики у платіжній сфері має стати забезпечення швидкості, якості, захищеності систем і технологій безготівкових розрахунків, що визначає загальний рівень розвитку фінансового сектору та ступінь його інтегрованості і конкурентоспроможності на глобальних ринках. Так, схваленою Кабінетом Міністрів України Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки задекларовані лібералізація законодавчої, нормативної, регуляторної політики держави у сфері використання безготівкових розрахунків, чітке законодавче врегулювання порядку діяльності фінансових установ у цій сфері, а також лібералізація валютного регулювання з метою максимального

усунення нормативних бар'єрів у сфері використання міжнародних систем і технологій безготівкових розрахунків, у т.ч. здійснення платежів [1].

У рамках Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року визначено перелік дій для сприяння використанню новітніх ІТ-технологій учасниками фінансового сектору та дату остаточного виконання таких дій (31 грудня 2018 року), а саме:

- забезпечити адаптацію нормативно-правової бази для використання новітніх ІТ-технологій;

- запровадити законодавчі зміни для встановлення єдиних уніфікованих форматів та єдиного уніфікованого вигляду електронних документів з метою організації електронного документообігу між фінансовими установами;

- упровадити систему електронного документообігу, забезпечення переходу усіх внутрішніх процесів на електронних документообіг;

- підтримати можливості запровадження процедур здійснення ідентифікації клієнта без його фізичної присутності на основі використання новітніх досягнень у сфері інформаційних технологій та надійних технологічних інструментів;

- забезпечити накопичення даних, що формуються кожним регулятором, у єдиному сховищі даних, що забезпечує адекватну хісторизацію;

- запровадити механізм контролю за якістю та відкритістю даних;

- налаштувати систему внутрішньої звітності, яка б підвищила ефективність підготовки інформації для прийняття управлінських рішень;

- проведення централізації ІТ-рішень, де це доцільно, для підвищення керованості, якості даних та зниження затрат;

- забезпечити контроль за впровадженням учасниками фінансового сектору релевантних стандартів ІТ-безпеки;

- створити у Національному банку України систему обміну інформацією з питань запобігання та протидії кіберзлочинності в банківській системі України із залученням до користування цією системою учасників фінансового сектору, саморегулюючих організацій та правоохоронних органів;

- розробити єдину систему електронного документообігу та обміну даних між банками та виконавчими службами, банками та пенсійними і соціальними службами [2].

Важко не погодитись з науково-практичною позицією щодо необхідності здійснення державним регулятором постійного моніторингу нових ІТ-технологій у сфері здійснення електронних платежів, різних сегментів фінансового ринку, а також перебування в діалозі з учасниками останнього та реалізації регуляторного впливу за ступенем виникнення системних ризиків для споживачів фінансових послуг [3, с. 1199].

Підсумовуючи викладене вище, можна зробити висновок, що ІТ-технології у платіжній сфері мають забезпечувати швидкість, мобільність, доступність, простоту і зручність роботи з платежами, а також бути менш формалізованими, більш персоналізованими, дешевими та безпечними для управління користувачем власними грошима. При цьому державне регулювання цього сегменту фінансового ринку має здійснюватись шляхом: ліцензування діяльності з надання платіжних послуг; ведення державних реєстрів фінансових установ, платіжних систем, осіб, які мають право надавати окремі фінансові послуги; нормативно-правового регулювання діяльності суб'єктів надання платіжних послуг; проведення відповідних регуляторних заходів у платіжній сфері з боку уповноважених державних органів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: розпорядження Кабінету

Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. Офіційний вісник України. 2018. № 16. Ст. 560.

2. Оновлена Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: постанова Правління Національного банку України від 18.06.2015 №391 (у редакції рішення Правління НБУ від 16.01.2017 № 28). URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32802659 (дата звернення: 12.03.2018).

3. Поченчук Г.М. Фінансові технології: розвиток і регулювання. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 13. С. 1193-1200.